

Eskarin ja aikuisen 4H-metsäkerho

Ohjaajan opas

Sisällysluettelo

Ohjaajalle	3
Eskarit metsässä -tutustumiskerta	5
Metsän aarteita etsimässä	7
Metsäparkour	10
Koti metsän peikolle ja metsän värit	12
Puita halaten metsäretkellä	14
Tutkijat metsäretkellä	18
Musiikkia ja matkamuistoja metsästä	20
Seikkailua hämärässä	22
Herkuttelua nuotiolla	24
Metsäleikkejä	26
Huomioitavaa	28

Valkeakosken 4H-yhdistys, 2025

Tekstit: Marjo Heikkilä

Kuvat: Marjo Heikkilä ja Miska Allonen

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

**4H Mennään
metsään**

Mennään metsään 4H -hanke on saanut avustusta ympäristöministeriön hallinnonalan ympäristökasvatuksen ja -valistuksen hankeavustuksena.

Ohjaajalle

Eskarin ja aikuisen 4H-metsäkerho innostaa yhteisiin metsäpuuhiin! Kerhon tavoitteena on lapsen oman luontosuhteen vahvistuminen ja perheiden tukeminen metsäharrastuksen pariin. Kerhossa liikutaan metsässä ja tutustutaan yhdessä metsäluontoon leikkien, erilaisten tehtävien ja oman havainnoinnin avulla.

Eskarilaisen mukana kerhoon osallistuu myös oma aikuinen (esim. vanhempi, isovanhempi, kummi). Myös eskarin pienempi sisarus voi tarpeen mukaan osallistua kerhoon, jos se helpottaa perheiden osallistumista. Sopiva ryhmäkokoo on 5–8 eskaria vanhempineen.

Kerhossa retkeillään, leikitään, syödään eväitä ja tutustutaan metsään erilaisten kerhotekemisten avulla. Osa leikeistä ja tekemisistä on koko kerhoporukalle ja osa toteutetaan eskari-aikuisen-parina. Ajatuksena on, että osa tekemisistä olisi sellaisia, että niitä voisi sellaisenaan toteuttaa myös perheen omilla metsäretkillä. Ohjelmassa pyritään huomioimaan aikuisen ja eskarin roolit niin, että toiminta on mielekäästä ja antoisaa kaikille. Tavoitteena on, että kerhon tunnelma on kiireetön ja leppoisa.

Kerho voi kokoontua yhdessä tai useammassa paikassa. Kokoontumispaikoista olisi hyvä löytyä jonkinlainen paikka evästauon pitämiseen, mielellään myös wc/kuivakäymälä ja ainakin jollakin kerralla myös nuotiopaikka. Sadesäätä ajatellen olisi mainiota, jos joku taukopaikoista olisi katettu.

Jokaisella kerhokerralla pidetään evästauko. Helpointa on, jos kerholaiset tuovat itse eväät kerhoon, mutta esimerkiksi nuotiokerroille voidaan sopia myös yhteisistä eväistä, jotka ohjaaja hankkii.

Kerholaisia on hyvä muistuttaa sään mukaisesta pukeutumisesta. Lisäksi mukana on hyvä olla istuinalustat.

Tässä oppaassa on esimerkit yhdeksälle kerhokerralle sekä osio, joka sisältää lisää leikkejä vaihtoehtoiseksi tekemiseksi tai kymmenennelle kerhokerralle. Kerhokerta kestää 1,5 tuntia.

Kerhokerran alussa kokoonnutaan yhdessä ja ohjaaja kertoo kerhokerran kulun. Osalla kerhokerroista on ensin kerhoon johdatteleva lyhyt tekeminen tai leikki. Jokaiselle kerhokerralle on kuvattu alkupuolella tehtävä aikaa vievämpi päätekeminen. Päätekemisen jälkeen on hyvä hetki evästauolle. Kerhokertojen loppupuolella leikitään lyhyempiä leikkejä tai tehdään pienempiä kerhotekemisiä. Lopuksi kokoonnutaan vielä yhteen ja ohjaaja kertoo seuraavan kerhokerran suunnitelmat.

Mukavia metsäretkiä eskarien ja vanhempien kanssa!

1. kerhokerta

Eskarit metsässä -tutustumiskerta

Ensimmäisellä kerhokerralla tutustutaan ja touhutaan metsässä lähellä sovittua kohtaamispaikkaa. Eväshetki pidetään sopivassa kohtaa.

Tutustuminen

Asetutaan piiriin seisomaan. Ohjaaja toivottaa kerholaiset tervetulleiksi ja esittelee itsensä sekä lyhyesti kerhon toiminnan ja kertoo, mitä ensimmäisellä kerralla tehdään.

Eskari kertoo omalle aikuiselleen ja aikuinen eskarille yhden asian, mitä tykkää metsässä tehdä. Seuraavaksi jokainen esittelee oman parinsa eli kertoo koko ryhmälle parinsa nimen ja mieluisen metsätekemisen.

Kerhon yhteiset säännöt

Jokaisella lapsella ja ohjaajalla on oikeus mukavaan ja turvalliseen kerhoon. Siksi onkin hyvä luoda yhdessä säännöt kerholle. Metsäkerhossa säännöt voi sopia keskustellen ensimmäisellä kerhokerralla. Ohjaaja kysyy kerholaisilta, mitä yhteiseen tekemiseen, käytökseen ja luonnossa liikkumiseen liittyviä sääntöjä heidän mielestään kerhossa olisi hyvä olla. Tarvittaessa ohjaaja itse ehdottaa vielä lisää sääntöjä. Huomioon otettavaa on esimerkiksi ystävällinen käyttäytyminen muita kohtaan, turvallinen liikkuminen metsässä, jokaisenoikeuksien noudattaminen ja säänmukainen pukeutuminen. On myös tärkeää sopia, että lapset liikkuvat metsässä aikuisen kanssa. Kerhossa huomioitavista jokaisenoikeuksista löytyy tietoa oppaan loppupuolelta.

Omakehu luonnon materiaaleista

Jokainen tekee luonnonmateriaaleista kaksiulotteisen kuvan itsestään maahan ja kirjoittaa oman nimensä sen viereen esimerkiksi oksista tai heinän korsista. Eskari-aikuinen-pari voivat työskennellä yhdessä ja auttaa toisiaan vaikka molemmat tekevätkin omat kuvansa. Jokainen esittelee työnsä itse muille kerholaisille.

Piiloleikki

Yksi leikkijöistä tai yksi eskari-aikuinen –pari menee piiloon sillä aikaa, kun muut laskevat sovittuun lukuun saakka. Laskettuaan leikkijät lähtevät etsimään piiloon mennyttä. Kun leikkijä löytää piilossa olijan, hän menee hiljaa samaan piiloon. Leikki loppuu, kun kaikki leikkijät ovat samassa piilossa. Leikkiä voi leikkiä siten, että jokainen kerholainen toimii etsijänä/piiloutujana yksin tai eskari-aikuinen –parina.

Metsämakoiu

Jokainen etsii sovitulta alueelta hyvän paikan käpertyä, makoilla tai vaikka istua puuhun nojaten. Kerholaiset voivat myös kuvitella olevansa metsän eläimiä, jotka etsivät itselleen paikan tai kolon pienelle päivälevolle. Kun kaikki ovat löytäneet sopivan paikan, ohjeistetaan heitä olemaan hetki hiljaisuudessa rauhoittuen ja luonnon ääniä kuunnellen. Eskarilaisten voi olla helpompi rauhoittua pidemmäksi aikaa, jos heitä ohjeistaa laskemaan kuulemiansa ääniä. Ohjaaja sanoo, että hän kertoo, kun rauhoittumishetki päättyy. Jos kerholaisia on pyydetty laskemaan ääniä, lopuksi he voivat kertoa kuinka monta ääntä ja mitä ääniä he kuulivat.

2. kerhokerta

Metsän aarteita etsimässä

Toisella kerralla kierretään luontopolku tai tehdään pieni metsäretki kävellen ja etsitään metsän aarteita. Tälle kerralle sopii hyvin myös nuotio, jonka äärellä ruokaa valmistaessa ja syödessä voi jutella ja tutustua. Eväille sopiva hetki on Metsän aarteet –tehtävän jälkeen.

Luontopolun kiertäminen

Aluksi kierretään yhdessä luontopolku tai tehdään pieni retki metsässä kävellen.

Nimi ja liike –tutustumisleikki

Asetutaan piiriin. Ohjaaja aloittaa leikin sanomalla oman nimensä ja yhdistämällä siihen jonkin liikkeen. Muut toistavat nimen ja liikkeen ohjaajan perässä. Kierrosta jatketaan myötäpäivään siten, että jokainen sanoo vuorollaan oman nimensä ja tekee jonkun liikkeen, jonka jälkeen muut toistavat nimen ja liikkeen perässä. Kierroksen jälkeen kokeillaan, kuinka hyvin muistetaan nimet ja liikkeet. Muut koettavat muistaa sekä kertoa ohjaajan nimen ja tekevät liikkeen. Tarvittaessa ohjaaja kertoo nimen ja näyttää liikkeen. Kierrosta jatketaan siten, että muut koettavat muistaa jokaisen kerholaisen nimen ja liikkeen.

Metsän aarteet

Jos kerhokerralla on nuotio, aarteiden etsiminen on parasta toteuttaa nuotiopaikan läheisyydessä, jolloin ohjeistuksen jälkeen ohjaaja voi sytyttää nuotion. Leikin päätyttyä kerholaiset saapuvat valmistamaan ja syömään eväitä joustavasti.

Tarvikkeet: jokaiselle lapselle munakenno, kerhopareille tulostettu lappu ja kynä

Metsästä löytyy vaikka mitä mielenkiintoista tutkittavaa. Jokaiselle lapselle annetaan kananmunakenno, jonka koloissa aarteet pysyvät tallessa.

Tehtävän voi toteuttaa siten, että lapsi ja aikuinen etsivät yhdessä aarteita. Tai siten, että aikuinen antaa lapselle yhden etsittävän aarteen ohjeen kerrallaan ja lapsi käy etsimässä aarteen itsekseen lähiympäristöstä aikuisella olevaan munakennoon.

Ohjeistaessa kerrotaan myös, mitä jokaisenoikeudet ohjeistaa luonnon materiaalien keruusta. Oppaan lopusta löytyy tietoa jokaisenoikeuksista.

Tulostettavat Metsän aarteet –laput löytyvät seuraavalta sivulta.

Metsäkim

Valitaan leikkiin kerholaisten löytämistä aarteista n. 10 pientä helposti nimettävää esinettä, esimerkiksi jokaiselta kerholaiselta 1–2 esinettä.

Pikkuesineet asetetaan sopivalle alustalle kaikkien osallistujien nähtäväksi. Esineiden nimet käydään yhdessä läpi. Mitä enemmän esineitä on, sen haastavampi on peli. Painetaan mieleen leikissä olevat esineet ja suljetaan silmät. Leikin vetäjä poistaa tavaroista yhden ja kehottaa sitten osallistujia avaamaan silmänsä. Se, joka keksii ensimmäiseksi puuttuvan esineen, saa poistaa seuraavan esineen.

Tulostettava Metsän aarteiden etsintä -tehtävä

Metsän aarteet

Etsi jotain pehmeää. _____

Etsi jotain kiiltävää. _____

Etsi jotain sormenpäätäsi pienempää. _____

Etsi jotain, joka saa sinut hymyilemään. _____

Etsi asia, joka tuoksuu hyvälle. _____

Etsi jotain kaunista. _____

Etsi outo tai mielenkiintoinen asia. _____

Etsi jotain, minkä haluaisit antaa jollekin lahjaksi. _____

Etsi jotain, mistä olisi sinulle hyötyä. _____

Mitä muita kiinnostavia aarteita löydätkään metsästä?

Metsän aarteet

Etsi jotain pehmeää. _____

Etsi jotain kiiltävää. _____

Etsi jotain sormenpäätäsi pienempää. _____

Etsi jotain, joka saa sinut hymyilemään. _____

Etsi asia, joka tuoksuu hyvälle. _____

Etsi jotain kaunista. _____

Etsi outo tai mielenkiintoinen asia. _____

Etsi jotain, minkä haluaisit antaa jollekin lahjaksi. _____

Etsi jotain, mistä olisi sinulle hyötyä. _____

Mitä muita kiinnostavia aarteita löydätkään metsästä?

3. kerhokerta

Metsäparkour

Tällä kerhokerralla parkourataan metsässä. Parkourkerralle sopii parhaiten kuiva sää, kun kivet ja kannot eivät ole liukkaita. Sopiva hetki eväiden syöntiin on parkourradan jälkeen.

Metsäparkour

Metsäparkourissa ylitetään erilaisia luonnon esteitä, tasapainoillaan, hypitään ja roikutaan. Joitain tehtäviä voi ideoida yhdessä kerholaisten kanssa. Ohjaajan kannattaa kuitenkin varata itselle hyvin aikaa ennen kerhokertaa maaston tutkimiseen ja parkourradan suunnitteluun ja luomiseen. Radan rastit merkataan esimerkiksi kuitunauhalla. Rataa voi sitten muokata tai siihen voi lisätä rasteja kerholaisten ideoiden pohjalta.

Rataa voi kiertää useita kertoja. Rataa voi monipuolistaa siten, että eri kierroksilla esimerkiksi ylittää kiven eri tavoin. Aluksi voi pohtia yhdessä erilaisia keinoja ylityksiin, alitukseen ja tasapainoiluun, esimerkiksi siten, että jokainen, joka keksii oman tavan, voi näyttää muille.

Parkourrata

- Ylitys: Kiipeä/loikkaa/hyppää kiven/ kaatuneen puunrungon yli. Vaihtele tapoja. Voit käyttää käsiä apuna ylityksessä ottaen tukea esteestä ylittäessä.
- Alitus: Kyyki/ryömi esim. kaatuneiden puiden ali. Vaihtele tapoja.
- Hypyt/hyppystraidi: Hyppää kiveltä kivelle, kiveltä maahan tai kannolta maahan. Voit tehdä hyppystraidin eli suunnitella radan, jossa voit tehdä useamman hypyn peräjälkeen.
- Alaspäin oleminen: Käsillä seisonta kallioseinää vasten.
- Alaspäin oleminen: Kärrynpyörä/pupuhyppy kädet kivelle laskien.
- Roikunta: Roiku puun oksalla sekä käsin että jaloin.
- Roikunta: Roiku korkealla olevan puun oksalla käsin.
- Roikunta: Halaa puuta kuten karhunpentu sekä käsin että jaloin.
- Tasapainoilu: Seiso yhdellä jalalla kannon tai kiven päällä. Voit vaikeuttaa ottamalla jalasta kiinni.
- Tasapainoilu: Kävele kaatuneella puun rungolla.
- Tasapainoilu: Ota kolme keppeä, joista kahdella pidät yhtä ilmassa ja samalla kävelet joko maassa tai puunrungolla.
- Kiipeäminen: Kiipeä haastavaa maastoa ylöspäin.
- Kiipeäminen: Kiipeä puuhun. (Puu ja kiipeyskorkeus sovittu ennalta.)
- Laskeutuminen: Laskeudu haastavaa maastoa alaspäin.
- Vauhdikkaat suunnan muutokset: Pujottele vauhdikkaasti puiden välissä.
- Bonus: Älä koske maahan, koske vain kiviin, juuriin, kantoihin, kaatuneisiin puihin ym. (Maa on laavaa.)

Myrkkysieni

Valitaan sieniksi esimerkiksi kiviä, käpyjä tai muita luontokappaleita ja asetetaan ne piirin keskellä maahan. Yksi kerholaisista menee hetkeksi pois piiristä tai sulkee silmänsä. Muut kerholaiset jäävät maahan istumaan piiriin ja joku heistä valitsee myrkkysienen ja osoittaa sitä muille. Piirin ulkopuolella ollut leikkijä kutsutaan takaisin. Hän alkaa kerätä sieniä ja samalla muut laskevat 1, 2, jne. Kun leikkijä ottaa myrkkysienen, huudetaan MYRKKYSIENI. Sitten vaihdetaan poimijaa.

Metsämakailu

Jokainen etsii sovitulta alueelta hyvän paikan käpertyä, makoilla tai vaikka istua puuhun nojaten. Kun kaikki ovat löytäneet sopivan paikan, ohjeistetaan heitä olemaan hetki hiljaisuudessa rauhoittuen ja luonnon ääniä kuunnellen. Eskarilaisten voi olla helpompi rauhoittua pidemmäksi aikaa, jos heitä ohjeistaa laskemaan kuulemiansa ääniä. Ohjaaja sanoo, että hän kertoo, kun rauhoittumishetki päättyy. Jos kerholaisia on pyydetty laskemaan ääniä, lopuksi he voivat kertoa kuinka monta ääntä ja mitä ääniä he kuulivat.

4. kerhokerta

Koti metsän peikolle ja metsän värit

Tällä kerhokerralla rakennetaan koteja metsän peikoille sekä ihastellaan metsän värejä. Metsänpeikon kodin rakentamisen jälkeen on hyvä hetki nauttia retkieväitä.

Metsänpeikon koti

Eskarilainen-aikuinen –pari etsii luonnonmateriaaleja kuten lehtiä, kiviä, käpyjä ja kukkia, joita käyttää rakentamiseen. Materiaalien keräämisessä täytyy muistaa jokaisenoikeudet. Metsänomistajalta voi myös pyytää lupaa jokaisenoikeudet ylittävään materiaalien keräykseen.

Materiaaleista taiteillaan koti metsänpeikolle. Nopeimmat voivat koota materiaalista peikkojakin kotiin asumaan.

Etsitään värejä

Tarvikkeet: värimallikortit

Ohjaaja hankkii metsän murrettuihin väreihin sopivia värimallikortteja. Parhaiten tähän käyvät rautakaupoista saatavat värimallit. Kukin saa yhden värimallikortin ja etsii lähistöltä jonkin pienen kortille mahtuvan asian, joka on mahdollisimman saman värinen kuin värimalli on. Löydettyään värin, kerholainen tuo sen yhdessä sovittuun paikkaan "taidenäyttelyyn" ja saa etsittäväkseen uuden värin, kunnes kaikki värimallit on käytetty.

5. kerhokerta

Puita halaten metsäretkellä

Tälle kerhokerralla sopii hyvin luontopolun kiertäminen tai kävelyn tekeminen metsässä. Sopivissa kohdissa pysähdytään leikkimään ja evästauolle.

Puun halaus -bingo

Jokainen etsii läheltä kiinnostavan puun. Eskari-aikuinen parilla voi olla myös yhteinen puu. Halataan omaa puuta ja kokeillaan, yltääkö kädet sen ympäri. Rauhoitutaan hetki puuta halaten.

Tehdään puunhalaus -bingo. Se löytyy tulostettavaksi tämän kerhokerran ohjeistuksen lopusta.

Jos lähistöllä on oikein vanha ja iso puu, voi myös kokeilla, kuinka monta eskaria tarvitaan halaamaan puuta siten, että kädet yltävät piirissä puun ympäri.

Puut tuulessa –venyttely

Ohjaaja lukee ja näyttää samalla Puut tuulessa –venyttelyn liikkeet

Seiso mukavassa haara-asennossa.

Hengitä sisään ja nosta kädet pääsi yläpuolelle.

Ota peukaloilla kiinni toisistaan.

Kuvittele tuulessa huojuvaa puuta.

Huoju puolelta toiselle tuulessa. (tauko)

Ajattele koivua kesällä.

Venytä lehteviä oksiasi ulospäin ja alas runkoasi myöten. (tauko)

Kuvittele, että olet paju.

Taivuta runkoasi ja oksiasi edessäsi laiskasti virtaavaa jokea kohti. (tauko)

Nouse ylös ja ajattele omenapuuta syksyllä.

Tunne, miten painavia omenat ovat oksillasi.

Luoksesi tulee lapsia, jotka ravistavat sivua niin, että omenasi putoavat maahan.

Anna heidän ravistaa sinua vähän kovempaa. (tauko)

Kuvittele metsässä seisovaa mäntyä.

Venytä pitkää suoraa runkoasi kohti aurinkoa.

Lähetä pitkät juuresi syvälle maan sisään. (tauko)

Kuvittele, että olet haapa,

joka saa halauksen lapselta. (tauko)

(Mitä muita puita tulee mieleesi?

Miten voisit liikkua niin kuin ne liikkuvat?)

Mukailtu teoksesta Lohikäärmeiden kesyttäminen, Martha Belknap

Puu kaatuu –leikki

Tarvikkeet: jokaiselle kerholaiselle nauha puun merkkaukseen varten

Valitaan leikkipaikaksi sopiva metsikkö, jossa puut ovat suhteellisen lähellä toisiaan. Merkataan nauhalla sopiva määrä puita. Merkattavia puita on yksi vähemmän kuin leikkijöitä. Leikkijät ottavat kukin oman merkityn puun, mutta yksi leikkijä jää ilman. Kun hän huutaa "Puu kaatuu!", muut leikkijät lähtevät juoksemaan toiselle merkatulle puulle. Leikkijä, joka tällä kertaa jää ilman puuta, huutaa vuorostaan "Puu kaatuu!". Suositeltavaa olisi, että leikkijä ei mene takaisin saman puun luo, jossa oli juuri äsken. Ohjaajan kannattaa seurata, että kaikki vaihtavat puuta.

Puunhalaus –bingolaput tulostettavaksi

Halaa puuta, joka...

... on hyvin paksu.	... on kaunis.	... kutsui sinua luokseen.
... osaa pitää salaisuuden.	... muistuttaa sinua.	... näyttää yksinäiseltä.
... näyttää iloiselta.	... voisi oppia tanssimaan.	...on hyvä kiipeilypuu.

Halaa puuta, joka...

... on hyvin paksu.	... on kaunis.	... kutsui sinua luokseen.
... osaa pitää salaisuuden.	... muistuttaa sinua.	... näyttää yksinäiseltä.
... näyttää iloiselta.	... voisi oppia tanssimaan.	...on hyvä kiipeilypuu.

Tutkijat metsäretkellä

Kuudennella kerhokerralla kierrettävän metsäreitit aikana toimitaan tutkimusmatkailijoina ja kuljetaan sokkona metsässä. Tutkimusmatkan jälkeen on mainio hetki pysähtyä tauolle nauttimaan retkieväistä.

Tutkimusmatka

Tarvikkeet: tutkimusvälineet (kerholaiset voivat myös itse tuoda tutkimusvälineitä)

Metsäretki on tutkimusmatka! Metsäretkellä olemme vieraana metsässä, metsän asukkien kodissa. Millaisia jälkiä metsän asukkaat ovat reitille jättäneet? Voisimmeko jopa nähdä vilauksia heistä itsestään?

Kuljetaan yhdessä lyhyehkö metsäreitti, jonka aikana kerholaiset toimivat tutkimusmatkailijoina. Aikataulua suunnitellessa täytyy ottaa huomioon, että tutkimusta tehdessä reitin kiertoon kuluu reilummin aikaa.

Tutkimusmatkan apuvälineinä voisi käyttää esimerkiksi kiikareita, suurennuslaseja, pinsettejä ja tutkimusmateriaalien keräystä varten pieniä purkkeja. Lisäksi voi olla ötökkä- ja kasvikirjoja ym. tunnistamista varten. Voitte tutkia puiden lehtiä, kaarnaa, marjoja, neulasia, käpyjä, mutaa, vettä, sammalta, hyönteisiä, lintuja, oravia tai juuri sitä, mistä eskarit ovat kiinnostuneet. Tutkimusmatkalla tulee muistaa jokaisenoikeudet.

Tutkimusmatkan päätteeksi keskustellaan kerholaisten tekemistä havainnoista.

Sokkona metsässä

Kiinnitetään pitkä naru kulkemaan puusta puuhun useamman puun kautta. Kerholaiset toimivat eskari-aikuinen –parina. Toinen pareista laittaa silmät kiinni tai siteen silmille. Sokkona oleva kulkee reitin silmät sidottuina narusta toisella kädellä kiinni pitäen. Pari ohjeistaa häntä puhuen. Esim. “Edessä on puun juuri. Puuhun on matkaa vielä metri...” Kun toinen on kulkenut koko reitin, vaihdetaan rooleja.

Metsä tunnustellen –parileikki

Toinen laittaa silmät kiinni. Toinen tuo hänelle luonnosta esineen, jota silmät kiinni oleva tunnustelee ja koettaa arvata, mikä se on. Vaihdetaan vuoroja.

7. kerhokerta

Musiikkia ja matkamuistoja metsästä

Tällä kerhokerralla musisoidaan luonnon materiaaleilla ja keskitytään metsän kauniisiin yksityiskohtiin. Kun metsästä on kerätty matkamuistot, on mainio hetki evästuolle.

Luontokonsertti

Pohditaan aluksi, millä luonnonmateriaaleilla voisi saada ääntä aikaiseksi ja käydään etsimässä soittimet lähimaastosta (esim. kivet, kävyt, kepit, havut, puunrunkoon lyöminen). Tehdään vuorotellen rytmejä luontosoitinilla. Muut matkivat perässä.

Lopuksi pidetään konsertti luonnosta etsityillä soittimilla. Kukin voi toimia vuorollaan kapellimestarina ja ohjata konserttia.

Matkamuisto metsästä

Tarvikkeet: jokaiselle tyhjä tulitikkuasiki, valmiiksi leikattuja papereita rasiain koristeluun, vahaliituja ja/tai puuvärejä, liimaa

Oma matkamuisto eli tyhjä tulitikkurasia koristellaan jäljentämällä paperille jonkin luonnonmateriaalin pintakuviota. Paperi asetetaan valittua pintaa (esim. puunrunkoa, lahoppuun pinnalla olevia käytäväkuvioita, lehteä tai kuusen käpyä) vasten ja jäljennetään sen pinta värittämällä tulpällä puuvärikynällä tai kärjen lappeella tai vahaliidin kyljellä. Väritystä jatketaan jonkin aikaa, jolloin kuvio alkaa muodostua paperille. Väritys kannattaa aloittaa hennosti ja lisätä tarvittaessa painetta. Paperi liimataan tyhjän tulitikkuaskin ympärille.

Kerholaiset keräävät metsästä jokaisen oikeuksia noudattaen oman matkamuiston tyhjiään tulitikkurasiaan. Etukäteen voi myös kysyä maanomistajalta luvan kerätä myös muita materiaaleja, jolloin mukaan saisi ottaa myös esimerkiksi sammalta, jäkälää ja havuja. Matkamuistoksi kerätään luonnon materiaaleja, jotka herättävät hyvän fiiliksen. Mikä on luonnossa erityisen kaunista? Mikä muistuttaa jostain hyvästä asiasta tai tapahtumasta? Yksittäistä materiaalia kerätään vain hyvin vähän, jotta rasiaan mahtuu koko matkamuisto. Kerholaisia ohjeistetaan keräämään vähintään viittä eri materiaalia muistonsa. Matkamuistoa kootessa voi miettiä, miten asiat asettelee, jotta se on itselle mieluisen näköinen. Matkamuiston avulla voi kotonakin palata metsään ja sen herättämään hyvään fiilikseen.

Tämä tehtävä on saanut inspiraationsa kansallissäveltäjältämme Jean Sibeliukselta. Sibeliuksella oli tapana kerätä pieneen rasiaan sammalta ja neulasia. Hän piti rasiaa taskussaan ja sisällä ollessaan pääsi palaamaan mielessään metsään nuuhkaisemalla rasiasta metsän tuoksua.

Äänipiilo

Yksi leikkijöistä tai eskari-afkuinen-pari menee piiloon ja soittaa siellä kelloa tai kulkusia. Muut lähtevät etsimään piilossa olevaa äänen perusteella. Äänilähteenä voi olla myös soiva puhelin. Etsijät jäävät myös piiloon odottamaan, kunnes kaikki ovat löytäneet heidät.

8. kerhokerta

Seikkailua hämärässä

Jos kerho toteutetaan syksyllä, viimeisillä kerhokerroilla alkaa olla jo pimeää. Silloin päästäänkin hämärään metsään seikkailemaan. Jos kerhonne toteutetaan keväällä tai aiemmin syksyllä, voitte tälle kerralle valita tekemistä Metsäleikkejä -osiosta. Eväshetki pidetään sopivassa kohdassa.

Heijastinpolku

Ohjaaja tekee pimeään metsään reitin, jolle hän ripustaa heijastimia puihin 15–50 metrin välein. Kerholaiset lähtevät etenemään reittiä heijastimelta heijastimelle otsa- tai taskulamppujen avulla. Parhaiten polku toimii, jos kerhoparit kulkevat polun siten, että eivät näe edellä kulkevia. Reitin päässä voi odottaa yhteinen kokoontumispaikka tai vaikka jonkinlainen palkinto. Reitti voi myös johdattaa takaisin lähtöpisteeseen.

Mitä näen pimeässä?

Tutkitaan taskulampun valossa, mitä nähdään. Mitä näkyy valokeilassa? Mitä näkyy valokeilan ulkopuolella? Pysähdytään piiriin seisomaan tai istumaan ja sammutetaan taskulamput. Katsotaan ympärille. Mitä näemme aluksi? Seuraillaan tovi, mitä alamme nähdä. Kun olemme tottuneet pimeään, kuinka paljon paremmin näemmeäkään. Odotellessa ja ympärille katsellessa voi myös jutella siitä, miltä pimeässä metsässä oleminen tuntuu. Miten se eroaa valoisassa metsässä olemisesta? Voi myös liikkua pimeässä metsässä tai polulla ilman lamppua.

Pimeäpiilo

Aluksi sovitaan leikkialue. Etsijäpari laittaa silmät kiinni ja odottaa sovitusajan. Muut menevät eskari-aikuinen-pareina piiloon. Jos he käyttävät taskulamppuja, he sammuttavat ne piilon löydettyään. Etsijöillä on taskulamppu ja he etsivät piilossa olijoita. Kun etsijän valokeila osuu piilossa oleviin, on heidät löydetty. Jos etsinnässä tuntuu kestävän pitkään, piilossa olijat voivat antaa taskulampulla valomerkkejä etsijää auttaakseen. Etsijät voivat myös pyytää piilossa olijoilta valomerkkiä.

Pimeäpiiloa voi pelata myös niin, että etsijät vievät löydettyt piileskelijät ennalta sovittuun vankilaan. Vankilasta voi pelastaa vinkkaamalla taskulampulla vankilassa oleville. Tällöin piileskelijät saavat vaihtaa paikkaa vaikka koko ajan, mutta etsijälle ei kannata jäädä kiinni.

Majakkaleikki

Leikkijöistä yksi valitaan majakaksi, joka seisoo esimerkiksi kumpareen päällä tai muulla näkyvällä paikalla. Muut leikkijät ottavat 20 pitkä askelta majakasta poispäin majakan silmien ollessa kiinni. Majakka huutaa "Majakka syttyy." Majakka seisoo paikallaan ja valaisee taskulampulla ympäröivää maastoa valokeilaa liikuttaen. Muut leikkijät lähtevät liikkeelle kohti majakkaa, tavoitteenaan päästä koskettamaan majakkaa. Jos majakan valokeila osuu leikkijään leikkijän liikkuesssa ja majakka tunnistaa hänet sanomalla leikkijän nimen, täytyy leikkijän ottaa kymmenen pitkä askelta poispäin majakasta. Jos majakka ei huomaa liikettä, leikkijän ei tarvitse palata taaksepäin. Se, joka ensimmäisenä pääsee majakan luo, saa olla seuraava majakka ja leikki alkaa alusta.

Herkuttelua nuotiolla

Tällä kerhokerralla keskitytään nuotiolla herkutteluun. Valmistetaan aikaa vievämpiä ruokia ja herkkuja. Lisäksi voi leikkiä aiemmilta kerroilta tuttuja leikkejä.

Jos kerhopaikalta löytyy halon halkaisuteline, voi kerholaiset tehdä haloista pienempiä nuotioon sopivia klapeja. Myös puukon käyttöä sytykkeiden tekoon voi harjoitella, koska jokaisella lapsella on oma aikuinen auttamassa ja huolehtimassa turvallisuudesta.

Valmistelkaa aluksi suklaabanaanit paistoa varten. Kun nuotio vapautuu hot dogeista, voi suklaabanaanit laittaa kypsymään ritilälle hodarien syönnin ajaksi.

Hot Dogit

1 hot dog sämpylä/ kerholainen

2 kasvisnakkia/ kerholainen

Ketsuppia ja majoneesia

Lisäksi hoderiin voi myös laittaa kurkkusalaattia ja paahdettua sipulia.

Paistakaa nakit nuotiolla. Jokainen kerholainen voi paistaa oman nakkinsa tikussa tai asettaa ne nuotioritilälle. Kun nakit alkavat olla kypsiä, laittakaa sämpylät hetkeksi lämpenemään nuotiolle. Täyttäkää hoderit ja herkutelkaa!

Suklaabanaanit

1 banaani/ kerholainen

3–5 suklaapalaa/ kerholainen

Lisäksi foliota

Avaa yksi sivu banaanista ja tee banaanin pitkä viilto veitsellä. Asettele banaanin sisään 3–5 suklaapalaa ja sulje kuori. Kietaise banaani folioon ja asettele hiillokseen tai ritilälle. Herkku on valmis, kun suklaapalat ovat sulaneet ja banaani on pehmeää. Syö suoraan lusikalla.

Vinkki!

TOP-tehtäväpankista löytyy paljon reseptejä nuotiolla tehtäviin eväisiin. Myös Nuotiobanaanien resepti löytyy sieltä.

Metsäleikkejä

Alla lisää metsäleikkejä ja -tekemisiä lisäpuuhaksi tai vaihtoehtoisiksi tekemisiksi kerhokerroille.

Tuntoaisti -paritehtävä

Toinen pareista laittaa silmät kiinni, ja toinen sivelee tämän poskea eri luonnon materiaaleilla, esimerkiksi kävyllä, lumella tai kaarnalla. Miltä ne tuntuvat? Arvaako silmät kiinni oleva, mikä materiaali on kyseessä.

Ristinolla

Pelataan eskari-aikuinen-pareina. Parit keräävät kiviä/käpyjä ja keppejä pelimerkeiksi.

Tehdään maahan yhdeksän ruudun ruudukko esimerkiksi jalalla tai kepillä piirtäen tai neljää keppiä käyttäen.

Pelataan ristinollaa luonnosta kerätyillä pelimerkeillä. Pikkukivet tai kävyt voivat toimia nollina ja kepit rasteina.

Metsä kohdevalossa

Pimeässä metsässä voidaan tutkia metsän yksityiskohtia lampun valossa.

Jokainen kerholainen vuorollaan valitsee metsästä jonkun omasta mielestään esimerkiksi kauniin tai mielenkiintoisen kohdan, jonka haluaa valaista taskulampulla. Kaikki muut kerholaiset valaisivat saman kohteen ja katsotaan hetki miltä kohde näyttää kohdevalaistuna.

Käpyjä poimimassa –venyttely

Seiso mukavassa haara-asennossa.

Kuvittele, että olet havumetsässä.

Edessäsi on kuusi, jossa on paljon käpyjä.

Kurota yhdellä kädellä pääsi yläpuolelle.

Anna vastakkaisen kantapään nousta maasta.

Kuvittele, että poimit kävyn.

Nosta sitten toinen käsi ja toinen kantapää.

Jatka käpyjen poimimista ja venytä vuorotellen molempia puolia.

Kerää niin paljon käpyjä kuin haluat.

Mukailtu teoksesta Lohikäärmeiden kesyttäminen, Martha Belknap.

Sadepisarat –parikosketustehtävä

Aikuinen voi tehdä seuraavan parikosketustehtävän eskarille.

Seiso parisii vieressä.

Kun parisii taivuttaa ylävartaloaan eteenpäin, aseta kätesi lempeästi hänen selälleen.

Kuvittele, että kätesi ovat kuin sadepisarat.

Taputa ylös ja alas hänen selkäänsä niskan ja takamuksen väliltä.

Taputa hänen olkapäidensä välistää.

Anna sitten sadepisaroiden pudota kevyesti hänen päänsä päälle.

Kysy pariltasi, miltä tuntuu.

Jos hän haluaa lisää voimaa, mutta sadepisarat rakeiksi.

Tee vain sitä, mikä paristasi tuntuu hyvältä.

Vaihtakaa sitten paikkoja.

Kun olette lopettaneet, kiittäkää toisianne saamistanne ihanista lahjoista.

Mukailtu teoksesta Lohikäärmeiden kesyttäminen, Martha Belknap.

Jokaisenoikeudet

Jokaisenoikeuksilla tarkoitetaan jokaisen oikeutta olla ja liikkua luonnossa riippumatta siitä, kuka maan omistaa. Alla listattuna jokaisen oikeuksia, jotka tulee huomioida metsäkerhossa.

Jokaisenoikeudella saat

- Liikkua jalan, hiihtäen ja pyöräillen luonnossa, kuten metsissä, luonnonniityillä ja vesistöissä.
- Poimia luonnonmarjoja, sieniä ja rauhoittamattomia kasveja.
- Veneillä, uida ja kulkea jäällä.
- Onkia ja pilkkiä.

Jokaisenoikeudella et saa

- Tehdä avotulta toisen maille.
- Häiritä kotirauhaa esimerkiksi leiriytymällä liian lähelle asumuksia tai meluamalla.
- Roskata ympäristöä.
- Kaataa tai vahingoittaa kasvavia puita.
- Kulkea pihamailla, istutuksilla tai viljelyksessä olevilla pelloilla.
- Ottaa kuivunutta tai kaatunutta puuta.
- Ottaa sammalta tai jäkälää.
- Häiritä tai vahingoittaa lintujen pesiä tai poikasia.
- Häiritä eläimiä.

Huomioitavaa

Turvallisuus

Mukaan tarvitaan

- Ensiapulaukku
- Ladattu puhelin, jossa on 112-sovellus tai retkipaikan koordinaatit tiedossa hätätilannetta varten.
- Huoltajien puhelinnumerot
- Vettä tai veden läheisyydessä astia nuotion sammuttamista varten

Turvallisuussuunnitelmassa on hyvä varautua kaatumisen, kompastumisen ja tulen aiheuttamiin vammoihin. Ohjaaja tarkistaa etukäteen kerhopäivän sään ja tarvittaessa peruu kerhon esimerkiksi kovalla tuulella (puun kaatumisvaara).

Kerholaisia ohjeistetaan tarvittaessa esimerkiksi leikkiin tai maastoon liittyvissä turvallisuusasioissa. Sovitaan myös, että eskarilaiset liikkuvat aina aikuisen kanssa.

Ohjaaja huolehtii mukaan lisäksi

- Kerhotekemisten tarvikkeet
- Käsien desinfiointiaine
- Wc-paperi
- Nuotikerroilla polttopuut, sytykkeet, tulitikut

Kerholaisilla on hyvä olla lisäksi

- Säähän sopivat vaatteet ja kengät
- Lapsille värikkäät, maastosta erottuvat vaatteet
- Istuinalusta
- Eväät

